

HANSEN, Constant Jacob, letterkundige en bibliothecaris (Vlissingen 4 oktober 1833 - Brasschaat 14 april 1910).

Hansen was kind van een Deense vader en een Zeeuwse moeder; in 1835 verhuisde de familie naar Antwerpen. Na lager onderwijs bezocht Hansen het atheneum, doch moest na enige jaren door familieomstandigheden de studie staken. Van 1852 af was hij als boekhouder, journalist, leraar, vertaler en adjunct-stadsarchivaris werkzaam, tot hij in 1866 „onderboekwaarder” der Volksboekerij en in 1873 „hoofdboekwaarder” van de gemeente

Antwerpen werd, nadat hij in 1868 op eigen verzoek tot doctor honoris causa aan de universiteit te Rostock was gepromoveerd. In 1886 werd hij lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde. In 1903 werd hij als bibliothecaris gepensioneerd, en in 1909 nam hij ontslag als werkend lid van de Academie, waarvan hij binnenlands erelid werd.

Hansen, die met gedichten in de literatuur debuteerde, publiceerde in 1860 het relaas van een reis die hij in 1856 door Noord-Duitsland naar Denemarken, het land van zijn voorouders, had gemaakt; het werd nog in hetzelfde jaar gevolgd door een studie over en een bloemlezing uit de Scandinavische taal- en letterkunde. Hansen komt daardoor de verdienste toe in Vlaanderen aandacht voor het Scandinavische cultuurgebied te hebben gevraagd, doch zijn voornaamste terrein van actie werd weldra de „Aldietse” beweging, waardoor hij, voortbouwend op de ideeën van V.H. Delecourt, een taalkundige toenadering tussen het Nederlands en het Nederduits of Platduits van de Noordduitse gewesten trachtte te forceren, o.m. door middel van een gemeenschappelijke spelling. Hansen had dit idee reeds in zijn reisverhaal verdedigd, nam het in een comparatistische Reinaertstudie van 1864 weer op, evenals in zijn vertaling van *De Roodgieter* van Klaus Groth van 1868, in lezingen op de Nederlandsche Congressen te Leuven in 1869, te Antwerpen in 1873 (Hansen was niet aanwezig, doch zijn drie (!) voorgenomen lezingen werden in de *Handelingen* opgenomen), te Brussel in 1876, te Kampen in 1878, te Mechelen in 1879, in zijn studie *Ons Dietsch of het Nederduitsch in Duitsland* van 1876, in zijn biografie van Klaus Groth van 1889, in een lezing voor de academie van 1893 en in tal van journalistieke bijdra-

gen, in lezingen en voordrachten voor het Willemsfonds enzovoort.

Hansen, die gaandeweg aan steeds scherpere kritiek en tegenkanting bloot kwam te staan, bleef, ook na de spellingregeling van 1864, zijn utopie van een „Aldietse” schrijftaal „van Duinkerke tot Königsberg” onverstoorbaar bepleiten. Hij is erin geslaagd in Vlaanderen blijvende belangstelling voor de Nederduitse dialecten en literatuur (in latere jaren, los daarvan, ook voor Zuid-Afrika) te wekken, maar zijn „Aldietse beweging” (z. ook aldaar) was bij voorbaat ten dode opgeschreven.

WERKEN: *Reisbrieven uit Dietschland en Denemark* (1859, recte 1860); - *Noordsche Letteren* (1860); - *Dietsche Letterkunde. Over Reinaard den Vos en het Nederduitsch* (1864); - *De Roodgieter Meester Lamp en zijn Dochter. Naar het Platduitsch van Klaus Groth* (1868); - *Ons Dietsch of het Nederduitsch in Duitschland* (1876); - *Transvaal of Zuid-Afrika en de Dietsche stam* (1884); - *Klaus Groth in zijn leven en streven als dichter, taalkamper, mensch, met reisverhaal en terugblik op de Dietsche Beweging* (1889); - *De uitgebreidheid onzer moederspraak* (1893).

LITERATUUR: A. Henot, *Leven en streven van Dr. C.J. Hansen* (1899); - G. Segers, *Dr. Constant-Jacob Hansen 1833-1910* (1920); - H. Schütt, *Die „Aldietsche Beweging” C.J. Hansen's und ihr Verhältnis zum Niederdeutschen* (1938); - A. Bolckmans, *Hansen, Constant Jacob*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, I (1964).

LUDO SIMONS